

Asia: VN/24815/2024

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusvelvoitteesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne soveltamisalaa ja määritelmiä koskevista ehdotuksista (lain 1 luku)

Luonnonsuojeluliitto kannattaa osuuskuntien sisällyttämistä lain soveltamisalaan. Jatkovalmistelussa osuuskuntia koskevia määritelmiä on kuitenkin tarkennettava, jotta voidaan varmistua tarkoituksenmukaisesta lain soveltamisesta.

Lain yleinen soveltamisala vastaa nyt direktiivin minimitasoa. Luonnonsuojeluliitto katsoo, että soveltamisalaa olisi syytä laajentaa, minkä direktiivi mahdollistaa. Yritysten kokoluokka ei kuvaa yrityksen vaikutusten laatua, määrää tai todennäköisyyttä. Ehdotettu soveltamisala jättäisi sääntelyn ulkopuolelle lain tavoitteen kannalta tärkeitä yrityksiä

Luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä, että YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan julistuksen (UNDRIP) rikkominen lisättäisiin haitallisena vaikutuksena huomioitaviin seikkoihin.

Lausuntonne huolellisuusvelvoitteen sisältöä koskevista ehdotuksista (lain 2 luku)

Yritysten toimintaympäristön selvyden vuoksi Luonnonsuojeluliitto pitää perusteltuna, että nimenomaan yritys vastuudirektiivin toimeenpanon yhteydessä säädettäisiin, että huolellisuusvelvoitteen piiriin kuuluu laatia ilmasto- ja luontosiiirtymäsuunnitelmista.

Ilmastosiirtymäsuunnitelma on nyt jätetty esityksestä pois siitä syystä, että se poistettiin yritys vastuudirektiivistä omnibus 1 -ehdotuksen myötä.

Esityksessä olisi syytä todeta suoraan velvollisuus torjua ilmaston kuumenemistä ja luontokatoa, joka on osa yleistä huolellisuusvelvoitetta.

Velvollisuuden voidaan toissijaisesti katsoa johtuvan Unionin tuomioistuimen ilmasto-ratkaisuista ja Kansainvälisen tuomioistuimen neuvoa-antavasta lausunnosta. Yritysten on ratkaisujen mukaan sovitettava toimintansa Pariisin ilmastosopimuksessa asetettuihin rajoihin. Perimmillään ilmastokriisissä ja luontokadossa on kyse ihmisoikeuksista, sillä kyse on eksistentiaalisesta kriisistä, joiden ratkaiseminen vaatii edetessään aina suurempia ja kalliimpia korjaus- ja sopeutumistoimenpiteitä. Toimimattomuus johtaa haavoittuvimmassa asemassa olevien ja tulevien sukupolvien osalta kohtuuttomaan tilanteeseen.

Sovellettavan oikeuden selkeyden vuoksi ilmasto- ja luontosiirtymäsuunnitelmat tulee sisällyttää esitykseen.

Lausuntonne yritykselle tehtäviä valituksia ja ilmoituksia koskevista ehdotuksista (lain 3 luku)

-

Lausuntonne valvontaa ja seuraamuksia koskevista ehdotuksista (lain 4 luku)

-

Lausuntonne vahingonkorvausta koskevista ehdotuksista (lain 5 luku)

Luonnonsuojeluliitto kannattaa sitä, että lakiesityksen vahingonkorvauksia koskevaan lukuun lisättäisiin pakottava säännös.

Ympäristöasioissa vahingonkorvausasian vanheneminen viiden vuoden kuluessa siitä, kun velvollisuutta on tiedetty rikottavan, ei ole riittävä. Luonnonsuojeluliitto katsoo, että vanhenemisajan tulee pidempi, sillä jo tällä hetkellä esimerkiksi ympäristörikosasioiden selvittämiseen voi mennä helposti yli viisi vuotta. Velvollisuuden rikkomisen selvittäminen voi siten viedä aikaa, eikä ehdotettu sääntely ole riittävä turvaamaan vahingonkärsijän tai ympäristön oikeussuojaa. Vahingonkorvausajan vanhentumisen tulisi ympäristövahinkojen luonteen vuoksi olla selvästi pidempi, vähintään kymmenen vuotta.

Lausuntonne muista ehdotuksista (erinäiset säännökset, liitelait)

-

Lausuntonne ehdotuksen vaikutusten arvioinnista (erityisesti millaisia vaikutuksia näette ehdotuksella olevan ja onko ehdotuksella muita kuin luonnoksessa tunnistettuja vaikutuksia, mitä)

Luonnonsuojeluliitto on huolestunut jo valmiiksi kuormittuneesta lupa- ja valvontavirastosta. Viraston työkuormaa ei tule lisätä ilman, että uusiin työtehtäviin annetaan riittävät resurssit.

Luonnonsuojeluliitto kannattaakin, että lupa- ja valvontavirastolta selvitetään, riittääkö neljä henkilötyövuotta annettujen tehtävien suorittamiseen ja saadun palautteen perusteella tehdään tarkennuksia niin, että lupa- ja valvontavirasto voi tehdä vaaditut tehtävät siltä edellytetyllä tavalla.

Lausuntonne ehdotuksen säätämistä koskevista perusteluista

-

Muut huomionne ehdotuksesta

-

Koljonen Hannes
Suomen luonnonsuojeluliitto ry